Hukuk Bölümü 2010/123 E., 2010/199 K.

"İçtihat Metni"

Davacı : M/T Metin Akar Gemisi Donatanına/Kaptanlığına İzafeten

Acentası Catoni Deniz İşleri A.Ş.

Vekilleri : Av. A. D. Ç. - Av. H. G.

Davalı : Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı

O L A Y : 30.1.2007 gün ve 43 sayılı idari yaptırım kararı ile, 618 sayılı Limanlar Kanunu, İskenderun Liman Yönetmeliği'nin 7. maddesi, uygulamalardaki genel hükümler, Çevre Bakanlığı'nın 2006/6 sayılı Genelgesi, 21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı Gazetede yayınlanan Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Uygulama Yönetmeliği uyarınca davacı adına 3.652,70 YTL idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

İSKENDERUN 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 27.3.2007 gün ve D. İş:2007/126 sayı ile, muteriz vekillerinin Mahkemelerine verdikleri 14.2.2007 havale tarihli dilekçe ile, İskenderun Liman Başkanlığı'nca 3.652,70YTL idari para cezası verildiğini, bu cezanın usul ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürerek kaldırılmasını talep ettiğinin görüldüğü, itiraz edene Türk karasularına giriş için bildirilen tahmini varış zamanını 12 saatten fazla geciktirecek olan gemilerin bu durumlarını Müsteşarlığa bildirme zorunluluğuna uymaması nedeniyle idari para cezası kesildiği, 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun'un 5. maddesinin 3. fıkrası ile, gemilerin Türk iç sularına veya iç sular dışındaki bir demir yeri veya liman tesislerine uğramak amacıyla Türk karasularına girmeden 48 saat önce Müsteşarlığa bildirim zorunluluğunun olduğu, bildirimde bulunmayanların Türk karasuları ve iç sulara girmesine izin verilmeyeceği ve girenlerin derhal çıkarılacağı, ayrıca bildirime ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceğinin hüküm altına alındığı, 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 1. fıkrasında, demirleme yeri ve 48 saat önce Müsteşarlığa bildirim, yine Yönetmeliğin 5/5 maddesinde, girişi bildirilen tahmini varış zamanında 12 saatten fazla gecikme olan gemilerin bu durumu da Müsteşarlığa bildirilmesinin zorunlu olduğu, Yönetmeliğin 56. maddesinde ise, bu Yönetmelikteki yasaklara aykırı hareket edenlere ve bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmeyerek çevre kirliliğine neden olanlara, 9.8.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesi ile 5312 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre idari yaptırımlar uygulanacağının belirtildiği, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesinde, idari nitelikteki cezaların düzenlendiği, yine 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 25/2 maddesinde ise, idari yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir hükmünün yer aldığı, 5560 sayılı Kanun ile değişik 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3/a maddesi uyarınca görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Dava konusu işlemin iptaline ilişkin kararın Adana Bölge İdare Mahkemesi'nce görev yönünden bozulması üzerine HATAY İDARE MAHKEMESİ; 16.12.2009 gün ve E:2009/1414, K:2009/1605 sayı ile, Mahkemelerinin 17.4.2009 tarih ve 2007/853 Esas, 2009/540 Karar sayılı kararının Adana Bölge İdare Mahkemesi'nin 7.10.2009 gün ve 2009/4026 Esas, 2009/3899 Karar sayılı kararı ile bozulması üzerine bozma kararına uyularak dava dosyasının yeniden incelendiği, davanın; davacının acentası olduğu geminin Türk karasularına giriş için bildirilen tahmini varış zamanının 12 saatten fazla gecikecek olması durumunu bildirmediği nedeniyle 3.652,70TL para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin davalı idarenin 30.1.2007 gün ve 43 sayılı işleminin iptali istemiyle açıldığı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun muhtelif maddelerinden ve işlem tarihinde yürürlükte bulunan 618 sayılı Liman Kanunu'nun 2. ve 11. maddelerinden söz ederek, bahsi geçen para cezaları 2007 yılı için güncelleştirildiğinde anılan cezanın alt limitinin 91,32 TL, üst limitinin ise 3.652,73 TL olduğu, dava dosyasının incelenmesinden, davacının acentalarına bağlı geminin 27.1.2007 tarihinde Rusya/Novorossıysk Limanı'ndan İskenderun Limanı'na geleceğini bildirdiği, ordino talebinde bulunduğu İskenderun Liman Başkanlığı'nca yanaşma ordinosu tanzim edildiği halde söz konusu geminin 30.1.2007 tarihinde saat 18:00'de tesise yanaştığı, ancak bu değişikliğin Liman Başkanlığına yazılı veya sözlü olarak bildirilmemiş olmasından dolayı dava konusu işlem ile davacının 3.652,70 TL para cezası ile cezalandırıldığının anlaşıldığı, anılan para cezası işleminin iptali istemiyle davacı vekillerince İskenderun 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin Değişik İş No:2007/126 sayılı dosyasında dava açıldığı, açılan davada yapılan yargılama neticesinde Mahkemenin 27.3.2007 günlü kararında, 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun ve bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Yönetmeliğin 5/1 ve 56'ncı maddesi uyarınca Yönetmelikteki yasaklara aykırı hareket edenlere ve bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmeyerek çevre kirliliğine neden olanlara 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 5312 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre idari yaptırımlar uygulanacağının belirtildiği, 2872 sayılı Yasa'nın 25/2'nci maddesinde, idari yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir hükmü yer aldığından 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3/a maddesi çerçevesinde görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğu belirtilmek suretiyle görevsizlik kararı verildiği, bahsi geçen kararın verilmesi sonrasında ise davacı vekilleri tarafından Hatay İdare Mahkemesi'nde bakılmakta olan davanın açıldığının görüldüğü, 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesi ile 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 11'inci maddesinde değişiklik yapıldığı ve anılan değişiklikle, "işbu kanun ile ikinci maddede mezkur nizamnamelere muhalif hareket edenlere liman başkanı tarafından Beşyüz Türk Lirasından Yirmibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir" kuralının getirildiği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3/a maddesi uyarınca; Kabahatler Yasası'nın, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağının ifade edildiği, bu hal uyarınca davacı adına uygulanan idari yaptırım niteliğindeki para cezasının hangi kanun hükümleri esas alınmak suretiyle uygulandığının uyuşmazlığa bakmaya görevli yargı yerinin belirlenmesi açısından önem arz ettiği, dava konusu edilen idari yaptırım kararının (para cezası işlemi) 618 sayılı Limanlar Kanunu, İskenderun Liman Yönetmeliği, uygulamadaki genel hükümler, Çevre Bakanlığı'nın 2006/6 sayılı Genelgesi ve 5312 sayılı Yasa uyarınca yürürlüğe konulan uygulama yönetmeliği dayanak alınmak suretiyle tertip edildiği belirtilmekle birlikte, bakılmakta olan davanın açılması sonrası davalı idare tarafından gönderilen savunma dilekçesinde, davacının mezkur eylemiyle 618 sayılı Yasa, 2872 sayılı Çevre Kanunu ile 5312 sayılı Kanun ve daha alt düzenleyici işlemlerde yer alan muhtelif hükümlerin ihlal edildiği belirtilerek Liman Başkanlıklarına verilen yetki çerçevesinde 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 11'nci maddesi uyarınca davacı adına para cezası işleminin uygulandığı, anılan maddede cezanın alt ve üst sınırının belirlendiği, üst sınırdan ceza verilmesinin nedeninin izahının yapılarak bu duruma açıklık getirildiğinin anlaşıldığı, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun gerek işlem tarihinde yürürlükte bulunan halinde ve gerekse sonradan yürürlüğe giren 5728 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesiyle yapılan değişik halinde uygulanan para cezasına karşı devam eden maddelerinde itiraza yönelik herhangi bir yargı yerinin belirtilmediğinin görüldüğü, görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı, görev kurallarının her zaman etkili olacağının bilinen bir genel hukuk ilkesi olduğu, bu durumda, davacı adına uygulanan para cezası işleminin yukarıda yapılan

anlatımlar çerçevesinde 618 sayılı Limanlar Kanunu hükümlerinin ihlali neticesinde anılan Yasanın 11'inci maddesi uyarınca verildiği, bu cezaya karşı da Yasada itiraza yönelik olarak herhangi bir yargı yerinin öngörülmemiş olması hususu dikkate alındığında, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3/a ve 27 nci maddesi hükümleri esas alınarak uyuşmazlığa bakmaya ve çözmeye adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Sıddık YILDIZ, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 4.10.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…

…" açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece adli yargı dosyası ile birlikte Mahkememize gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, davalı idarenin İdare Mahkemesine verdiği 1.2.2008 günlü dilekçede de açıkça belirttiği gibi 618 sayılı Kanun'un 11. maddesine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 11. maddesinde, "İşbu kanun ile ikinci maddede mezkür nizamnamelere muhalif hareketi sabit olanlardan beş liradan iki yüz liraya kadar ceza alınır.

Mükerrirlerden işbu cezalar iki misli olarak alınır. Mücazatı nakdiye kararını ita ve infaza liman reisleri salahiyettardırlar" ve 14. maddesinde, "Vicahen verilen kararlar katidir. Gıyabi kararlar kabili itirazdır. İtiraz müddeti kararın bizzat mahküma veya sefinesi mürettebatından veya ailesi efradından birisine tebliği tarihinden itibaren tatil günleri müstesna olmak üzere üç gündür. İstida ile itiraz vukuunda yeniden tahkıkat yapılarak vicahen karara rabtedilir" hükmü yer almakta iken; 5728 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 11. madde, "İşbu Kanun ile ikinci maddede mezkür nizamnamelere muhalif hareket edenlere liman başkanı tarafından beşyüz Türk Lirasından yirmibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir" şeklinde değiştirilmiş; 578. maddesi ile de 14. madde yürürlükten kaldırılmıştır. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

618 sayılı Limanlar Kanunu'nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden

biri olduğu, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İskenderun 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 27.3.2007 gün ve D.İş:2007/126 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 4.10.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.